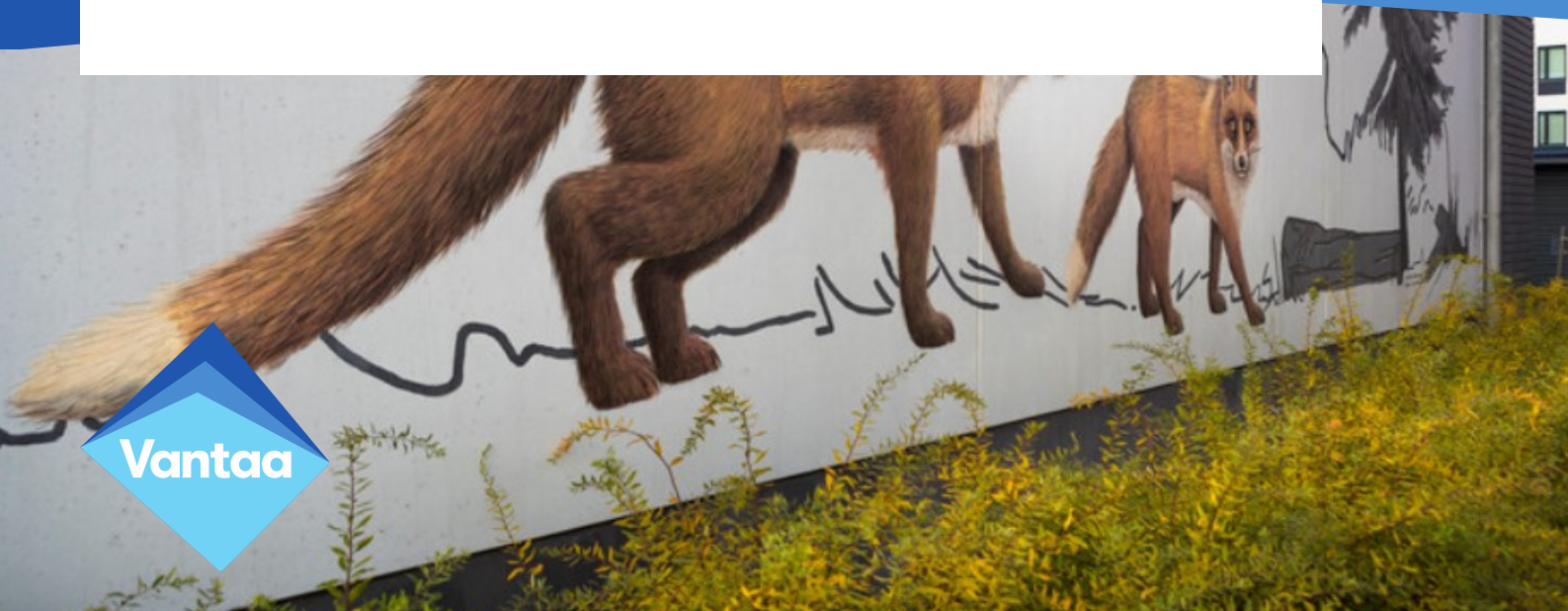

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan selvitys vuoden 2019 arviointikertomuksesta

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2019 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 18.5.2020 § 7 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 1.6.2020 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaa koskevat tiivistelmän kohdat 1, 2, 3, 4, 10, 11, 12, 13, 14 ja 15

Kohta 1. Vuonna 2019 Vantaan, kuten lähes koko kuntakentän, taloudellinen tilanne heikkeni. Kaupungin tilinpäätös oli tappiollinen ja lainakanta kasvoi. Tilikauden tulos oli selvästi heikompi kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Vuoden aikana taloudellisen tilanteen heikkenemiseen kaupungissa reagoitiin talousarviomuutoksilla ja muutetun talousarvion raameissa pysyttiin. Tilinpäätöksen tulosta osaltaan heikensi verohallinnon verokorttiuudistuksen ennakonpidätystavan muutos, jonka vuoksi ennakkoveroja kertyi kaikille kunnille arvioitua vähemmän. Lopullisesti kertymävaje korjaantuu vasta vuoden 2020 kesällä verotuksen valmistuessa. Samalla kaupungin asukasluku kasvoi edelleen voimakkaasti. Rakentaminen jatkui vielä vilkkaana ja asuntoja valmistui yli 5 000. Tosin rakentaminen alkoi loppuvuodesta hiipua ja myös kaupungin maanmyyntitulot jäivät selvästi tavoitellusta.

Toimiala:

Maanmyyntitulo jäi vuoden 2019 osalta saavuttamatta markkinakysynnän heikkenemisen johdosta. Myytävää tonttivarantoa ja tehtyjä tonttien varauspäätöksiä oli riittävästi asetettuun tavoitteeseen nähden. Hankkeet eivät kuitenkaan lähteneet kysynnän puutteen johdosta liikkeelle ja vuoden aikana suuri osa varauksista jatkettiin 2020 puolelle.

Kohta 2. Kaupungin valtuustokauden strategian 2018–2021 keskeisinä tavoitteita ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella.

Myönteisenä kehityksenä voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan kaupunginvaltuutetuille suorittaman kyselyn perusteella Vantaalla erityisesti tavoitteiden yhteys kunnan strategiaan oli noussut merkittävästi. Toinen merkittävä kohoaminen oli tapahtunut väittämän ”koen voivani vaikuttaa tavoitteiden asettamista koskevassa päätöksenteossa” kohdalla, sillä Vantaalla kohonnut muutosprosentti oli korkein kyselyyn osallistuneista kaupungeista.

Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi valtuusto asettaa vuosittain sitovat tavoitteet. Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan sitovista tavoitteista oli toteutunut täysin 19, osittain 10 ja 3 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Yksi tavoite ei ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kuuden tavoitteen toteumasta ja lisäksi yhden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittarista. Vuosien 2018-2019 strategisista vuositavoitteista oli raportoinnin mukaan toteutunut kokonaan tai osittain noin 86 prosenttia. Kehitys- kohteeksi tavoitteiden osalta on tarkastuslautakunta nostanut erityisesti tavoitteiden raportoinnin selkeyden ja täsmällisyyden parantamisen.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala pyrkii parantamaan tavoitteiden mittareita, jotta toteutumista olisi helpompi arvioida.

Kohta 3. HSL otti vuonna 2019 käyttöön uuden vyöhykejärjestelmään perustuvan hinnoittelun. Kuntayhtymän talous toteutui talousarviota positiivisempana ja asiakastytyvyisyys näyttää pienen notkahduksen jälkeen olevan hyvällä tasolla.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 4. Vantaa vaikuttaa joukkoliikenteeseen omistajaohjauksen keinoin sekä antamalla lausuntonsa HSL:n suunnitelmista ja osallistumalla erilaisiin seudullisiin yhteistyö- ja seurantaryhmiin. Linjastosuunnitelmissa ja linjojen kehittämisessä huomioidaan kaupungin tarpeita ja kehittyminen. Tällä hetkellä suunnitteilla oleva Vantaan ratikka tulee toteutuessaan olemaan Vantaalla kehäradan jälkeen suurin yksittäinen joukkoliikenteeseen vaikuttava yhteys.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 10. Kaupunkisuunnittelun tulosalueella on merkittävä rooli kaupunkiympäristön rakentumisessa. Vuonna 2019 kaavoituksella tiivistettiin kaupunkirakennetta ja tätä kautta pyrittiin lisäämään kaupungin keskustojen ja koko kaupungin elinvoimaa pitäen samalla huolta luontoarvojen säilyttämisestä. Vuonna 2019 saatiin valmisteltua uusi yleiskaava ja kaava on nyt luonnosvaiheessa. Kaavalla haetaan ratkaisuja kaupungin voimakkaaseen kasvuun. Kaavassa ohjataan kasvua pitkälti nykyiseen rakenteeseen sitä uudistaen ja samalla luontoarvoja säästän.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 11. Kuntatekniikan keskuksen talouden tavoitteet toteutuivat sekä käyttötaloudessa että investoinneissa. Hiili-neutraalisuustavoitetta toteutetaan resurssiviisauden tiekartan mukaisesti.

Toimiala:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa asiasta.

Kohta 12. Varikolla hoidetaan keskitetysti kaupungin ajoneuvo-, kone- ja lisälaittekaluston hankinta ja hallinnointi. Keskittämisen ansiosta kaupungilla on yhtenäiset toimintatavat ajoneuvokalustoon koskeissa asioissa. Jatkossa yhtenä isona haasteena on saada muutettua resurssiviisauden tiekartan tavoitteen mukaisesti kaikki kaupungin ajoneuvot vaihtoehtoisia polttoaineita/käyttövoimaa käyttäviksi. Varikolla on jo aloitettu toimenpiteet ajoneuvokaluston päästöjen pienentämiseksi ja tavoitteen saavuttamiseksi.

Toimiala:

Varikko seuraa tiivistä ajoneuvokaluston kehitystä ja edistää aktiivisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintaa ja käyttöönottoa. Kaupunki siirtyy käyttämään dieselkäyttöisissä ajoneuvoissaan uusiutuvaa biodieseliä, mikä alentaa tuntuvasti kaupungin ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjä. Raskaan kuorma-autokaluston uusiutuvan biodieselin käyttöä pyritään laajentamaan noin puoleen kaupungin

käyttämästä dieselistä sitä mukaa kun polttoaineen saatavuus paranee. Muutoksella saadaan alennettua kaupungin hiilidioksidipäästöjä lähes 770 000 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuodessa.

Raskaan kaluston globaaleilta valmistajilta ei toistaiseksi löydy vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävää kalustoa tai tarjontaa on hyvin kapeaa, toisin kuin linja-autojen osalta, mutta lisääntyvän kysynnän uskotaan lisäävän myös tarjontaa. Syyskuussa 2020 kaupunki on allekirjoittamassa Päästötön työmaa - Kestävien hankintojen green deal -sopimuksen, joka osaltaan tuo asiaan ryhtiä ja lisää näkyvyyttä.

Kohta 13. Maankäytön talous- ja hallintopalvelujen tulosalueella on tärkeä tukirooli koko toimialan toiminnassa. Tulosalueella on muun muassa valmisteltu koko toimialan digisuunnitelmaa ja kehitetty toimialan talousprosesseja pyrkien parantamaan etenkin talouden ennustettavuutta. Koko kaupungin kannalta tärkeä toimenpide on ollut sisäilmakorjauksiin ja sisäilma-asioihin liittyvän viestinnän lisääminen ja kyseisen viestinnän ajantasaisuuden parantaminen.

Toimiala:

Toimialan yhteistä digisuunnitelmaa on täydennetty osaamiskartoituksella. Näin pyritään vahvistamaan toimialan sisäistä yhteistyötä ja osaamisen jakamista, sekä lisäämään henkilökunnan osaamista räätälöidyillä koulutuksilla.

Sisäilma- ja rakennetutkimukset tehdään koko rakennuksessa, joten rakennusten kunto ja korjaustarpeet saadaan selville kattavasti. Luotettavien tutkimustulosten perusteella on helppoa tiedottaa käyttäjille tilanteesta. Kun sisäilmahaittojen syyt ovat löytyneet, käyttäjien huoli on vähentynyt. Vuoden 2019 aikana tehtiin sisäilmatutkimuksista ja -korjauksista 145 sisäilmatiedotetta kaikkiaan 80 kohteeseen. Oppilaitosten ja päiväkotien tiedotteet julkaistaan Vantaa.fi-sivustolla. Kaupunkitasoisia sisäilmatiedotteita julkaistiin kahdeksan kappaletta. Tiedotteita tekevät tilakeskuksen sisäilma-asiantuntijat ja sisäilmatiedottaja.

Keväällä 2019 julkaistiin ja uutisoitiin kuntien sisäilmaverkoston ohjeistus ja Sisäilmayhdistyksen suositus ilmanvaihdon käytäntöistä, joita myös Vantaa noudattaa.

Kaupunki selvitti kesällä 2019 uusien määräysten mukaisesti työpaikkojensa radonmittaustarpeen ja teki suunnitelman yli 250 rakennuksen mittauksista. Mittauksista tiedotettiin laajasti sekä ulkoisessa että sisäisessä tiedotuksessa. Mittaushanke kestää suunnitelman mukaan kolme vuotta.

Kohta 14. Kiinteistöt ja asuminen -tulosalueen toiminta auttaa osaltaan luomaan edellytyksiä kaupungin tasapainoiselle rakentumiselle. Tulosalue oli edistämässä useita tavoitteita, joilla toteutetaan pitkävaikutteisesti kaupungin kehitystä. Näistä tavoitteista kaupungin maanmyyntitavoitteesta jäätii heikentyneen markkinatilanteen vuoksi, mutta maankäyttökorvaukset ja maanvuokratulot kasvoivat edelleen. Alueellisen segregaaion estämisen kannalta voidaan positiivisena nähdä vuonna 2019 uusien asuntojen hallintamuotojen tasainen jakauma: omistusasuntoja 49 prosenttia ja vuokra-asuntoja 51 prosenttia. Tulosalue on myös mukana Vantaan resurssiviisauden tiekartan toteutuksessa, jota se on tukenut muun muassa edellyttämällä tontinluovutusehdoissa entistä energiatehokkaampaa rakentamista.

Toimiala:

2018 Valtuuston hyväksymä Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset on ollut erinomainen lähtökohta osaltaan toteuttaa kaupungin pitkäjänteistä kehitystä. Näistä linjauksista systemaattisesti kiinnipitäminen on täysin oleellista jatkossakin, jotta esimerkiksi asuntojen hallintamuotojen tasaisesta jakaumasta voidaan pitää jatkossakin kiinni. Maanvuokratulojen systemaattinen nostaminen on yksi keino tasapainottaa kaupungin helposti ennustettavaa tulopuolta kun maanmyyntitulot ovat markkinakysynnän varassa ja tämän johdosta vaikeasti ennustettavissa.

Kohta 15. Tikkurilan päiväkodin pintamateriaaleihin, ilmanvaihtoon ja akustiikkaan kiinnitettiin paljon huomiota ja rakentaminen tehtiin sääsuojatusti. Kolmikerroksinen rakennus on tehty tavoitellen tilojen muuntojoustavuutta. Rakennushankkeen loppukustannusennuste näyttäisi jäävän alle tavoitehinnan. Päiväkodissa otettiin käyttöön kokeiluna kahden johtajan malli, jossa pedagogiikan ja asiakkuuksien johtaminen on eriytetty henkilöstön, talouden ja tukipalveluiden johtamisesta.

Toimiala:

Tikkurilan päiväkotitoiminta valmistui hieman tavoiteaikataulusta myöhässä syksyllä 2019. Muilta osin hankkeelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Tavoitehinta alittui noin 10 %:lla tiukalla suunnittelun ja toteutuksen ohjauksella.

Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2019 tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 4.1. Vantaa on hiilineutraali vuonna 2030

Kasvihuonekaasupäästöt 0,927 miljoonaa ekvivalenttitonnia on kirjattu tarkastuskertomuksessa vuoden 2018 tavoitteeksi. Kriteeri (0,927) on vuoden 2019 tavoite, ei vuoden 2018. Vuoden 2018 luku (1,078) on lähtötaso vuodelle 2019. Sitovien tavoitteiden taulukossa tavoitetason 2019 kohdalla sulussa mainittu vuosi 2018 tarkoittaa, että siihen vuoteen verrataan.

Kasvihuonekaasujen lähtötaso vuonna 2018 oli 1,078 miljoonaa ekvivalenttia. Vuoden 2019 päästöt olivat 0,982 miljoonaa ekvivalenttia eli tavoitetaso toteutui täysin.

HSY:n lopulliset laskemat valmistuivat toukokuussa 2020 ja niiden mukaan vuoden 2019 kasvihuonekaasupäästöt olivat 0,982 milj ekvivalenttitonnia eli asetettu tavoite (0,927) vuodelle 2019 ylitettiin. Tavoitteena oli -7% vähenemä, mutta se oli eduksemme -9%.

HSY:n lopullisten laskemien mukaan tavoite toteutui täysin. Vielä alkuvuonna arvioimme, että tavoite toteutuisi vain osittain.

Sitova tavoite 6.1 MAL-tavoitteet toteutuvat ja uusi MAL-sopimusesitys valmistuu

Pientalotonttien seuranta on ollut kaupungille yksi tärkeäksi koettu mittari. Vaikka se ei kuulu MAL-tavoitteisiin on mittari sopinut teemallisesti tähän kategoriaan. Analyysi kaavoituksen riittävydestä on oikea.

Sitova tavoite 15.1. Sisäilmakorjaustoimenpiteet kohteissa onnistuivat

Teknisestä näkökulmasta katsottuna korjaustoimenpiteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellulla tavalla ja kohdekohtaisten tietojen perusteella sisäilmatilanne on parantunut korjaustoimenpiteiden jälkeen. Koska vertailukelpoisia oirekyselyitä ei ole ollut mahdollista toteuttaa, ei sisäilmaoireiden muutosta voida yksiselitteisesti osoittaa.